

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КВНЗ «УМАНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА»

Електронний збірник
за підсумками проведеного
семінару-практикуму для науковців, педагогів,
інструкторів з фізкультури закладів дошкільної освіти
(ЗДО), студентів

**«Спортивні ігри в розвивальному
просторі ЗДО: досвід, проблеми,
перспективи розвитку»**

26 лютого 2020 р.

Редакційна колегія:

Чепка О.В. – кандидат педагогічних наук, директор КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Крамська З.М. – заступник директора з навчальної роботи КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Панченко Л.Ф. – заступник директора з соціально-гуманітарної та виховної роботи КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка», викладач вищої кваліфікаційної категорії

Зайченко І.В. – доктор педагогічних наук, професор, викладач педагогічних дисциплін КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка»

Поштарук Л. І. – завідувач відділення дошкільної і початкової освіти КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка», викладач вищої кваліфікаційної категорії, магістр

Денисюк Т.К. – кандидат філологічних наук, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист, завідувач навчально-методичного кабінету КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка»

Любченко І.І. - кандидат педагогічних наук, викладач вищої кваліфікаційної категорії, голова циклової комісії педагогіки і психології та методик дошкільної освіти, КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка»

Шарапанюк А.Й. – викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист, завідувач навчально-методичної лабораторії КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка»

Малахова О.Г. - викладач вищої кваліфікаційної категорії, КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка»

Матюшин С.А. - викладач вищої кваліфікаційної категорії, старший викладач КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка»

Черненко Л.П. - викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист, КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка»

Карасевич М. П. – викладач I кваліфікаційної категорії КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка»

ЗМІСТ

1. ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ СПОРТИВНИХ ІГОР У РОЗВИВАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Бакай С.Ю., Ємец К.	7
<i>Питання фізичного виховання дошкільників у педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського</i>	
Карасєвич М.П.	10
<i>Вплив малих фольклорних форм та народних ігор на організм дитини</i>	
Кривда В.С.	13
<i>Створення умов для навчання дітей ігор та ігрових вправ спортивного характеру</i>	
Крупенко І.М.	16
<i>Е.Вільчковський про забезпечення рухової активності у повсякденному житті дітей</i>	
Кучай А.І.	21
<i>У здоровому тілі-здоровий дух</i>	
Любченко І.І., Красновська В.А.	24
<i>Сучасні фізкультурно-оздоровчі технологій у роботі ЗДО</i>	
Макрушина Н.В., Андрощук С.А., Капка О.М.	27
<i>Ідейно-наукова теорія фізичного виховання</i>	
Матюшин С.А.	31
<i>Значення гри у вихованні дітей за теорією Г. Спенсера</i>	
Плахотна С.В.	33
<i>Спортивні ігри як оптимальне середовище розвитку професійно важливих якостей студентів</i>	
Пронь Л.Г.	37
<i>Теоретичні аспекти використання спортивних ігор у практичній діяльності ЗДО з фізичного виховання дітей дошкільного віку</i>	
Черненко Л.П.	40
<i>Значення рухливих ігор для гармонійного розвитку дитини</i>	
Шарапанюк А.Й.	42
<i>Технології фізичного розвитку та оздоровлення дітей дошкільного віку за М.М. Єфименко</i>	

2. ОСВІТНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ, ІНСТРУКТОРІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Бабич О.О., Пшемінська О.....	45
<i>Професійна підготовка вчителів дошкільної освіти до організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку(презентація)</i>	
Вожжов І.А.....	49
<i>Гра в футбол важливий аспект розвитку здорового малюка</i>	
Гарбар С.В.....	52
<i>Структура та зміст занять із навчання дошкільників гри в баскетбол</i>	
Давидова М.О.....	54
<i>Формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти</i>	
Давидова М.О., Галкіна С.В.....	57
<i>Педагогічні умови використання спортивних ігор у практиці роботи з фізичного виховання закладу дошкільної освіти</i>	
Зброй В.В.....	60
<i>Впровадження інтегровано-розвивальних м'ячів у процес фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку</i>	
Карасєвич М.П., Вітвіцька О.....	66
<i>Форми рухової активності дошкільників у народній педагогіці</i>	
Куцерда В.В.....	69
<i>Педагогічні умови використання спортивних ігор у практиці роботи закладу дошкільної освіти</i>	
Малахова О.Г.....	72
<i>Комплексне використання спортивних ігор у фізичному вихованні дітей старшого дошкільного віку</i>	
Самусенко О.М.....	76
<i>Формування моральних якостей дітей дошкільного віку засобами рухливих ігор</i>	
Трофаїла Н.Д.....	78
<i>Вплив спортивних ігор на фізичний розвиток дітей дошкільного віку</i>	
Хрипун Д.М., Пічкурєнко О.В.....	80
<i>Виховання у дітей з розладами спектру аутизму інтересу до ігрової діяльності</i>	
Цимбалюк Ж.О., Мусієнко А. В.....	83
<i>Елементи баскетболу як засіб гармонійного розвитку дітей дошкільного віку</i>	
Шевченко Н.О., Лаврухіна В.В.....	87
<i>Спортивні ігри як головний чинник у розвитку рухових якостей дітей дошкільного віку</i>	

Шевченко Н.О., Синячок В.С.....	90
<i>Використання елементів спорту у фізкультурно - оздоровчій роботі у ЗДО</i>	

3. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ ЗДОРОВОЇ НАЦІЇ ЗАСОБАМИ СПОРТИВНИХ ІГОР

Бегас Л. Д.....	94
<i>Застосування фізичної культури та спорту з дітьми-інвалідами дошкільного віку</i>	
Карасєвич М.П., Берегова К.....	96
<i>Вплив рухливих ігор на розвиток дитини</i>	
Карасєвич С.А.....	99
<i>Гра як засіб для гарного емоційного настрою у дітей дошкільнят</i>	
Ковалик Н.І., Осадча Л.В.....	101
<i>Фізкультура і спорт-невід'ємна частина фізичного і духовного розвитку особистості дитини в ЗДО</i>	
Козєєв І.В., Кіяшко О.О.....	104
<i>Рухливі ігри в розвивальному процесі ЗДО: досвід, проблеми та перспективи розвитку. Порушення постави у дітей дошкільного віку; запобіжні заходи щодо збереження здоров'я дитини</i>	
Кравчук Н.П.....	107
<i>Використання рухливих ігор у роботі з дошкільниками, як підготовчий етап до оволодіння навичками спортивних ігор</i>	
Кумановська Л.О.....	112
<i>Організація рухливих ігор з елементами футболу в закладі дошкільної освіти</i>	
Любченко І.І.....	115
<i>Щодо проблеми формування здорового способу життя дітей дошкільного віку</i>	
Любченко І.І., Любченко О.І.....	118
<i>Нетрадиційні методи оздоровлення</i>	
Майданюк А.В.....	122
<i>Використання рухливих ігор в процесі навчання елементам баскетболу дітей старшого дошкільного віку</i>	
Марченко Р.Ю.....	126
<i>Рухливі ігри як засіб розвитку спритності дітей старшого дошкільного віку</i>	
Поліщук О.В.....	130
<i>Особливості навчання плавання дітей старшого дошкільного віку</i>	
Поштарук Л.І., Поштарук В.І.....	134
<i>Виховання здорової нації засобами спортивних ігор</i>	

Троян Н.Д.	137
<i>Масові спортивні змагання серед дітей старшого дошкільного віку як засіб формування здорового способу життя (презентація)</i>	
Чередниченко О.В.	138
<i>Спортивні ігри в розвивальному просторі ЗДО (презентація)..</i>	
Шип Н.Є., Воропаєва О.В.	140
<i>Використання спортивних, рухливих ігор та фізичних вправ в системі дошкільної освіти</i>	

4. АВТОРСЬКІ МЕТОДИКИ РОБОТИ У СФЕРІ ВПРОВАДЖЕННЯ СПОРТИВНИХ ІГОР У РОБОТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ (МАЙСТЕР-КЛАСИ)

Денисенко Т.А., Галак Н.Ю.	144
<i>Використання ігор-стратегій на заняттях з фізичного виховання</i>	
Карасевич М.П., Мороз С.	147
<i>Фітбол - це не просто м'яч. Майстер-клас з фітбол-гімнастики</i>	
Немцева Н. А.	151
<i>Використання класичних спортивних ігор у дошкільному закладі</i>	
Стельмах С.А.	155
<i>Спортивні ігри в дошкільному закладі</i>	
Черниченко Н.І., Шевцова С.В., Бурдільна Н.А.	158
<i>Рухливі ігри з інтелектуальним навантаженням. (презентація)</i>	

УДК 796.011.3

Кравчук Неля Павлівна,
к.пед.н., старший викладач
кафедри психології та педагогіки
розвитку дитини,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
(м.Умань, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ РУХЛИВИХ ІГОР У РОБОТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ, ЯК ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП ДО ОВОЛОДІННЯ НАВИЧКАМИ СПОРТИВНИХ ІГОР

Серед усіх засобів фізичного виховання дітей дошкільного віку головне місце належить грі, тому що для них немає нічого більш захопливого, ніж гра: саме в грі діти задовольняють потребу в рухах. Саме гра дає дітям необхідні знання, уміння, навички, виробляє психомоторні якості, пізнання навколишнього світу, розвитку психічних функцій.

Інтерес до ігор викликає бажання повторювати улюблену гру багаторазово. В результаті повторення умовні рефлекси, які утворились в процесі гри, пов'язані з якістю виконання того чи іншого руху, або зі звичкою чітко дотримуватись правил гри, закріплюються, набувають характеру стійкої навички. Важливими особливостями рухливих ігор є : вільний вибір дій; менша регламентація дій, ніж при виконанні гімнастичних вправ; зміна темпу рухів; можливість зробити перерву за потребою; спонукання дітей до ігрових дій та спілкування з гравцями та дорослими та підготовка до оволодіння навичками спортивних ігор.

Діти, граючись, вчаться спільно діяти в колективі, підпорядковуючи свої дії діям інших дітей та досягненню єдиної ігрової мети.

Якщо у вихователів відсутнє творче ставлення до ігор, які проводяться, педагогічна майстерність, вільне володіння новим матеріалом, то у результаті

цього не вичерпуються величезні виховні та оздоровчі можливості рухливих ігор. Недоліками в процесі організації та проведення рухливих ігор є:

1. Недостатньо продумане забезпечення іграшками на прогулянці для проведення рухливих ігор та самостійної рухової діяльності дітей. Для ігор на ділянці іграшки підбираються без врахування інтересів дітей та пори року.

2. Не всі види ігор передбачених програмою використовуються в навчально-виховній роботі з дітьми.

3. Не повністю використовується час, відведений на ігри дітей.

4. Допускається велике число учасників гри в групі ослаблених дітей, що лишає їх можливості бути активними, а дорослих – здійснювати контроль за станом кожної дитини під час гри.

5. Допускаються помилки в використанні методів керівництва дитячою грою: вихователі регламентують дитячу діяльність, не надають свободи вибору виду гри, змісту і партнерів, або займають позицію невторчання. Без правильного і своєчасного керівництва ігрова діяльність втрачає своє виховне значення.

6. Відсутність достатнього контакту вихователя і медичного працівника.

7. Не завжди враховується вік дітей та рівень розумового та фізичного розвитку, що не тільки знижує ефективність рухливих ігор, а й шкодить здоров'ю дітей.

8. При визначенні величини навантаження рухливих ігор береться до уваги тільки чисто фізична сторона навантаження, ступінь же емоційності насичення гри не враховується. Між тим, якщо у фізично підготовлених дітей велика емоційна активність мобілізує їхні резервні можливості, то для ще не зміцнених дітей, які знаходяться на ранній стадії ремісії захворювання, велике емоційне навантаження може виявитися завеликим і перебільшити їхні фізіологічні можливості.

9. Недооцінюється правильне розташування дітей у грі. Більш слабшим дітям чи втомленим не можна давати в грі активні ролі, а слід використовувати їх у ролі своїх помічників («суддів»).

10. Не заохочується дотримання правильної постави у дітей, красиве положення голови, тулуба під час ходьби і виконання вправ, чіткість виконання правил гри.

11. При проведенні гри, у завдання якої входить покращення функції дихання, не звертається увага на правильне положення грудної клітки і рук.

12. При розподілі ролей в грі, подачі команд не завжди береться до уваги ступінь збудженості дітей. Із збудженими дітьми тон розмови вихователя повинен бути неголосним, строгим; з сором'язливими, тихими дітьми – заохочуючий, м'який. Кожне навіть невелике досягнення таких дітей треба відмічати, щоб додавати їм впевненості в своїх силах.

13. Недооцінюються індивідуальні особливості дитини. Наприклад, при розподілі ролей інколи заохочується непотрібне честолюбство у дитини занадто збудженої, яка завжди хоче бути першою. Неправильно поступатись її проханням і давати перші ролі в грі, треба звертати увагу на малоактивних дітей.

14. Пропонуються підряд ігри, які вимагають довготривалої зосередженості уваги дітей, або навантаження на одні й ті ж м'язові групи, або тренування однієї і тієї ж навички, що призводить до швидкої втоми дитини.

Для усунення цих недоліків необхідно забезпечити наступне:

- створити необхідні умови для організації ігор в приміщенні і на майданчику, облаштувати педагогічний процес іграшками та ігровим матеріалом відповідно до віку, розвитку, та інтересів дітей;

- розвивати зміст дитячих ігор, розширити уявлення дітей про оточуюче життя (життя сім'ї, праці, відпочинку, дошкільного закладу тощо);

- дотримуватись часу, відведеного для ігор в режимі дня, сприяти тому, щоб їх організація забезпечила дітей бадьорим і радісним настроєм, тобто щоб кожна дитина відчула у грі себе щасливою;

- систематично формувати у дітей рухові вміння і навички, сприяти перетворенню гри на самостійну рухову діяльність;

- під час ігор розвивати пізнавальні та креативні здібності у дітей, активізувати їх рухову діяльність;

- заохочувати прояви уяви, ініціативи у виборі гри, розвитку її задумів і підбору матеріалу;
- в молодшому дошкільному віці потрібно використовувати ігри вихователя з усією групою, з невеликими підгрупами і окремими дітьми;
- важливо щоб відношення в процесі гри між дорослим та дитиною були рівними, створювалась особлива, довірлива форма, гра не мала характер навчального заняття;
- навчання способом ігрової діяльності повинно носити яскраво виражений емоційний характер;
- зі старшими дошкільниками потрібно створювати проблемні ігрові завдання у формі запитань, рекомендацій, порад та обговорення з ними плану гри.

Плануючи роботу з фізичного виховання, необхідно враховувати, що рухова активність хлопчиків молодшого дошкільного віку, як правило вища за дівчаток, вони надають перевагу швидко-силовим вправам. Проте значних відмінностей у силових показниках хлопчиків і дівчаток у цьому віці не спостерігається. А ось у старшому дошкільному віці рухова активність стає більш цілеспрямованою, відповідає індивідуальним можливостям дітей, їх досвіду, інтересам, особистісним домаганням. Спостерігається статева диференціація у виборі рухів: хлопчики надають перевагу швидко-силовим вправам (ігри зі стрибками, метанням, бігом), а дівчатка – вправам, що вимагають координації рухів, чіткості виконання (іграм з елементами рівноваги, стрибками на скакалці, «класики»). Проте силові показники дітей обох статей можуть бути рівними. Дорослим слід враховувати вибір дітей, їх схильності до певних видів рухових дій.

На статеву диференціацію під час вибору рухливих ігор вказував М. М. Єфименко [6], відмічаючи, що проведення однакових ігор для всіх дітей призводить до неочікуваних результатів: у хлопчиків помічається м'якість окремих рис характеру, а у дівчаток грубість, необережність. Тому для хлопчиків слід підбирати тематичні ігри такі як: «Пожежники на навчанні»,

«Прикордонники», «Сміливіше вперед!», «Трактористи», «Визволяй!», «Бій півнів» та ін., які формують такі риси характеру як наполегливість, рішучість, сміливість, ініціативності, витримку, активність та фізичні якості: силу, витривалість, швидкість, спритність тощо. А для дівчаток: «Метелики», «Подоряночка», «Білочки», «Класи», «Зайчики і кульбаби», «Зозуля», «Калина», «Танок лисичок», які формують витонченість, координацію рухів, пластичність, та фізичні якості: гнучкість, спритність, окомір тощо.

Це не означає що всі ігри слід проводити окремо для хлопчиків та для дівчаток, але вищевказані ігри формують специфічні чоловічі та жіночі риси, тому їх слід проводити з поділом на групи за статтю.

Отже, в процесі ігрової діяльності у всіх вікових групах слід здійснювати індивідуальний та диференційований підхід до дітей, враховуючи їх інтереси та здібності, вікові та статеві особливості, рівень сформованості рухових вмінь та навичок, що впливатиме на швидке оволодіння навичками рухливих та спортивних ігор та забезпечить розвиток творчої особистості дошкільника.

Література:

1. Руководство играми детей в дошкольных учреждениях: (Из опыта работы) / Сост. Е.Н. Тверитина, Л.С. Барсукова; Под. ред. М.А. Васильевой. – М.: Просвещение, 1986. – 112 с.
2. Синягина Н.Ю., Кузнецова И.В. Как сохранить и укрепить здоровье детей. Психологические установки и упражнения. – М.: Владос, 2004. -150с.
3. Загальні методичні вказівки до проведення рухливих ігор // Бібліотечка вихователя дитячого садка. – 2007, №4.
4. Єфименко М.М. Хлопці – козаки, а дівчата – квіточки. // Дошкільне виховання. – 2000, №4.